

ble skjerpet, begynte en ny strøm av flyktninger til grensa over til Sverige. Han lar oss sitte igjen med inntrykket at alle nordmenn som måtte flykte fra Norge til eller gjennom Sverige, ble godt mottatt. Det kom derfor som et sjokk på meg da jeg så den svenske dokumentarfilmen «Flekken». Denne filmen, som bygde på nyere forskning, kunne røpe at kanskje tusenvis av norske flyktninger ble avvist ved grensa. Svensk offisiell flyktningepolitikk var de første årene av krigen å ikke ta imot noske flyktninger. Begrunnelsen for dette var at for dem som oppførte seg slik okkupasjonen krevde, var ikke utsatt for livsfare. Heldigvis trosset mange svenske lensmenn denne ordren.

Men også Norge har flekker i sin behandling av flyktninger. Etter at krigen var slutt, befant det seg mange tusen utenlandske krigsfanger i Norge. Ifølge inngåtte avtaler, skulle alle krigsfanger tilbakesendes sine hjemland. I Norge levde det faktisk anti-nazistiske tyskere, tyskere som var kommet til Norge som flyktninger før krigen. Disse hadde med fare for eget liv deltatt i motstanden mot nazifiseringen. Nå ble de internert og tvangssendt til Tyskland. Noen av dem greidde å rømme. De bodde hos norske venner, men de fleste ble arrestert av norsk politi og sendt ut av Norge.

Langt verre skjebne ble ukrainske krigsfanger tvangssendt til. Sovjetmyndighetene betraktet alle sovjetiske krigsfanger som landsforrædere. Mot den bakgrunnen foreslo en sovjetisk offiser for den norske hjemmefrontledelsen i Rygge at ukrainerne like gjerne kunne bli henrettet i Norge, så slapp man styret med å sende dem hjem. Dette forferdet mange nordmenn, men ukrainerne ble tvangssendt. 28. juni 1945 ble deres leir omkringinget av hjemmefrontstyrkene, en stengun-salve ble avfyrt ved et uhell. Panikken blant krigsfangene nærmet seg hysteri. De trodde de skulle henrettes, men da amerikanske soldater kom, roet de seg ned. Senere ble de av sovjetiske soldater bundet på hender og føtter før de ble sendt til hjemlandet. Hva de ble utsatt for der, kan vi bare gjette oss til.

Flere østeuropeiske krigsfanger led lignende skjebner i en tid da Europa skulle starte med blanke ark og nye fargestifter.

Den russiske historielæreren Skap Ollobiev uttalte en gang på 50-tallet at vanlige nordmenn ikke visste hvor ille de russiske flyktningene levde. De var uten venner, uten hjemland, uten familie, uten håp for fremtiden. Hva galt hadde de gjort? De hadde opplevd nok stalinistisk terror. Derfor ba de om sikkerhet, arbeid og hus.

Fortsatt sender norske myndigheter mennesker som søker sikkerhet for sitt liv og for sine familier, ut av landet. I mars 1993 ble kosovoalbaneren Fadil Ibishi tvangssendt fra Norge til fengsel i Pristina. Tilbake i Hamar sitter kone og tre barn. Dessuten frykter flere hundre kosovoalbanere flere steder i Norge at de skal sendes tilbake til et hjemland som ønsker dem velkommen til fengsel og tortur fordi de ønsker å sikre seg nasjonale rettigheter i sitt eget fedreland, Kosovo.

Ole Peder Kjeldstadli

HD 19/4-93

Norge, innvandrere og flyktninger og flekker?

I Norge står vi overfor en kompleks situasjon når det gjelder forholdet til alle våre nye midlertidige innbyggere av fremmed opprinnelse. Den økonomiske oppgangstiden etter krigen og fram til midten av 1970-åra utløste en lavine av innvandrere som kom pga. økonomisk motivasjon. Denne innvandringen av arbeidskraft fra u-land utløste en irrasjonell usikkerhetsfølelse hos mange nordmenn. Mange følte seg truet og ble engstelige.

Og etter hvert som Norge tok imot et antall flyktninger av asiatisk, afrikansk, latinamerikansk og etter hvert syd-europeisk opphav, føttes trusselen sterkere fordi flyktningene ble i folks bevissthet smeltet sammen med alle økonomiske innvandrere.

Vi må imidlertid skille mellom flyktninger og økonomiske innvandrere. Flyktninger er mennesker som kommer til Norge fordi de er forfulgt i sitt hjemland. Flyktningenes rettsstatus er sikret gjennom Genfer-konvensjonen av 28. juli 1951. Kort resymert kan vi si at mennesker som pga. rase, religion, nasjonalitet eller politisk overbevisning blir forfulgt i sitt hjemland og som derfor befinner seg i et annet land, skal defineres som flyktning.

Under andre verdenskrig var Norge okkupert, og mer enn 50 000 nordmenn reddet livet ved at de flyktet til Sverige. Og vi har vært av den oppfatning at alle som flyktet til Sverige, ble mottatt som flyktninger. Ragnar Ulstein ga i 1974 ut første bind av «Svenske-trafikken». Han sier at flyktningestrømmen tok til med felttoget i 1940, og etter at sensur og kontroll

103142